

A 1795/kultur**Behandlas i** Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Utskottet för kunskap och kultur i Nordens betänkande över

**Medlemsförslag
om nordisk handlingsplan för friluftslivet****Förslag**

Utskottet för kunskap och kultur föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att ta fram en nordisk handlingsplan för friluftslivet som bygger på de sju punkterna i betänkandet

att Nordiska ministerrådet får i uppdrag att ta fram forskning kring: Nordiskt friluftsliv kopplat till folkhälsa, det vill säga hur får vi fler barn, unga och vuxna att delta i friluftaktiviteter? Samt undersöka varför en del väljer bort friluftsliv – finns det barriärer? Och hur kan fler utöva friluftaktiviteter utan att naturen påverkas negativt?

att överväga att genomföra ett gemensamt nordiskt friluftslivsår under de närmaste åren. Det innebär att friluftslivet skulle uppmärksammas brett i Norden genom olika arrangemang, seminarier och att våra invånare erbjuds ökade friluftaktiviteter för att stimulera rörelse utomhus för ökad folkhälsa

Bakgrund

Den socialdemokratiska gruppen presenterade medlemsförslaget om *nordisk handlingsplan för friluftslivet* på utskottet för kunskap och kulturs möte i april 2019. Naturupplevelser och närheten till skog och mark är viktigt för många människor som bor i Norden. Naturen ger oss ett ökat välbefinnande och forskning visar att vistelse i skog och mark gör oss mindre stressade. Efter 4-5 minuter i naturen går pulsen och blodtrycket ner och stresshormonerna minskar i kroppen. Att röra sig ute i naturen har en väldigt god effekt på hälsan. Friluftsliv innebär till exempel att promenera utomhus, cykla, ströva i skog och mark, segla, rida, åka skidor och långfärdsskridskor. Det ger oss hälsosam fysisk aktivitet, rekreation och ökade kunskaper om naturen.

Det är positivt att friluftslivet ökar i popularitet i Norden och att allt fler söker sig ut i naturen för upplevelser, aktiviteter och ökad livskvalitet. Norden upplever också en ökad naturturism. Det är bra på många sätt och vis, men ställer samtidigt krav på att naturen skyddas och att infrastrukturen ses över när fler människor ger sig ut. Till exempel finns det ett ökat behov av att ta hand om olika former av avfall. Det är viktigt att ha en organisation för detta.

För att värna friluftslivet, få fler att utöva aktiviteter utomhus samt värna naturen bör en nordisk handlingsplan för friluftslivet tas fram som bland annat innehåller:

1. Forskning. Det har forskats ganska lite kring friluftslivet i Norden och den forskning som har bedrivits handlar främst om utövarna. Men för att locka ut fler i naturen skulle en intressant studie vara friluftsliv och folkhälsa, dvs vilka söker sig inte till friluftslivet? Finns det barriärer för att utöva friluftsliv? Hur får man fler barn och unga att delta i friluftaktiviteter? Och hur kan fler utöva friluftaktiviteter utan att naturen påverkas negativt?
2. Värna friluftslivets ideella organisationer. Friluftslivet i Norden består av många styrelser, ledare och engagerade medlemmar. Att engagera sig i föreningslivet leder till ett rikare socialt liv med kompisar, aktiviteter och ökad kunskap kring föreningsdemokrati. Men det är samtidigt angeläget att se över att lagar och regler inte begränsar den ideella sektorns möjlighet att verka och utöva sin verksamhet.
3. Ökad turism. Det är positivt att naturturismen ökar i Norden, framför allt med tanke på den goda effekt som skog och mark har på människan. Men det innebär också att när fler människor vistas ute påverkas vår natur. Det är viktigt att värna allemansrätten, så att inte markägare vill inskränka möjligheten att ströva fritt. Det är också angeläget att skydda växter och buskar runt våra vandringsleder, så att de inte trampas ner. När fler människor söker sig ut ökar också behovet av parkeringsplatser, toaletter, papperskorgar och sophämtning. Något som inte alltid har hunnit byggas ut i takt med den ökade efterfrågan – och ibland är det också oklart vem som ska betala för den infrastrukturen. Det är viktigt att det finns en tydlighet kring detta, det vill säga vem som har ansvar för de olika delarna.

4. Klimatet och växthuseffekten. Många forskningsrapporter vittnar om stora klimatförändringar och vårt behov av att minska flygandet. Istället för att ta flyget under semestern finns det stora möjligheter att semestra i närområdet. Det kan ske genom att till exempel båtlufta i skärgården, vandra i fjällen och bo på vandrarhem i vacker natur. Turistorganisationerna kan få i uppdrag att informera om klimatsmarta semestrar. Det blir en stor klimatvinst om invånarna i Norden väljer att semestra i närområdet istället för att resa långt bort.
5. Integration. Under 2015 flydde många människor från krig och förtryck till Norden. Det är viktigt att snabbt integrera nyanlända så att de blir en del av våra samhällen. Föreningslivet – där friluftslivet ingår – är en bra arena att välkomna människor till. I Sverige fick friluftslivet ett ökat anslag för att vara med och välkomna nyanlända in i det svenska samhället. Det är positivt om friluftslivet i hela Norden kan arbeta vidare med integration av nyanlända.
6. Undervisning. Friluftsliv borde bli en del av skolornas läroplaner och en del av undervisningen på lärarhögskolorna så att lärarna får den nödvändiga kunskapen i hur friluftsliv kan användas i undervisningen och hur man kan använda naturen som ett klassrum. Detta får också betydelse för kommande generationers kunskap om hur vi kan motverka klimatförändringar, bevara naturen, stärka hälsan och skapar en bättre lärmiljö.
7. Stadsplanering. Alla bör ha rätt till tillgång till natur och grönytor oavsett var man bor. Ju närmare man bor promenadstråk, lekplatser eller joggingrundor desto lättare är det att vara fysiskt aktiv. Därför är det nödvändigt att involvera medborgarna, inklusive barn och unga, i stadsplanering för att säkra gröna områden.

Utskottets synpunkter

Utskottet för kunskap och kultur ställer sig bakom den socialdemokratiska gruppens förslag om en handlingsplan för friluftslivet. Utskottet har länge engagerat sig i friluftslivsfrågor bland annat genom Rek. 10/2014 om *friluftsliv för barn og unge i Norden* som resulterade i rapporten *Nordic Outdoor Life*, framtagen av de nordiska friluftslivsorganisationerna. Rapporten, som finansierades av Nordiska ministerrådet för fiskeri, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) och Nordisk barn- och ungdomskommitté (NORDBUK), ligger till grund för detta betänkande. Rapporten visar tydligt på vilken inverkan och betydelse möjligheterna till att idka friluftsliv har på människors vardag samt på vikten av att värna och utveckla friluftslivet, både i och utanför städerna, för att skapa ett hållbarare samhälle. Utskottet önskade ett förtydligande om att den forskning som utskottet ser ett behov av främst skulle koncentrera sig på att undersöka vilka barriärer det finns för människor att söka sig till friluftslivet och med förslag på hur dessa barriärer kan undanröjas.

Förslaget har koppling till flera av utskottets och Nordiska rådets prioriterade teman: FN:s globala mål om hållbar utveckling; hållbar turism; klimatförändringar; barn- och unga; integration; folkhälsa och forskning. Hållbar turism och barn och unga är också prioriterade teman i det isländska ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet. Förslaget bör därmed involvera flera sektorer i Nordiska ministerrådet.

Helsingfors, den 3. september 2019

Anna Kolbrún Árnasdóttir (Mjfl)

Aron Emilsson (SD)

Daniel Riazat (V)

Edmund Joensen (sb)

Erlend Wiborg (FrP)

Heidi Viljanen (sd)

Henrik Møller (S)

Jorodd Asphjell (A)

Jouni Ovaska (cent)

Lars Mejern Larsson (S)

Magnus Jacobsson (KD)

Marianne Synnes (H)

Mikko Kinnunen (cent)

Norunn Tveiten Benestad (H)

Riikka Purra (saf)

Veronika Honkasalo (vänst)